

У протекле две године, како тврде поједини албански економски стручњаци, Косово и Метохију напустило је више од 200.000 људи. Посебно забрињава одлив младих, а како указују економисти, због економске и политичке нестабилности млади људи су приморани да оду. Економиста Сафет Грџалију недавно је упозорио да ће због исељавања омладине доћи до проблема у будућности. „Број оних који траже посао варира. Недостатак економске и политичке стабилности, као и недостатак перспективе за бољи живот, приморава грађане Косова да мигрирају. Процењује се да је у последње две године више од 200.000 људи напустило Косово, а је тај број вероватно много већи. Зато и имамо статистику која показује повећање броја радних места и смањење броја оних који траже посао”, навео је Грџалију.

Како за „Политику” оцењује председник Матице Албанаца Србије Демо Бериша, у овом тренутку 100.000 младих људи у најкритичнијој доби, између 15. и 22. године, нити ради, нити се школује, што указује управо на тај тренд исељавања на Запад. „Према званичним статистичким подацима, укупна албанска дијаспора броји 850.000 људи”, наводи Бериша. Како истиче, на исељавање утиче утиче целокупна политичка и економска ситуација и људи иду за послом, јер у овом тренутку нема довољно занимљивих радних места, што би их задовољило. Примања су ниска, истиче он, а цене животних намирница високе, па грађани немају другог излаза него да се иселе.

Тема одлива становништва посебно је у албанској јавности добила на значају након што је Европски парламент овог пролећа усвојио одлуку о визној либерализацији ЕУ за тзв. Косово. Висаре Мујку-Нимани, шефица Канцеларије на Косову Популационог фонда Уједињених нација, недавно је позвала на хитну промену политике и упозорила на ризик од одласка половине младих с Косова након либерализације виза, која ће ступити на снагу од јануара 2024. године. Говорећи о ономе што би се могло очекивати у вези с тим, Бериша наводи да ће либерализација виза утицати на то да се број становника смањи за чак 300.000 до 400.000.

„Што се тиче исељавања, прогнозе су катастрофалне. Доћи ће до потпуног пражњења тог простора. Следеће године, у ово доба, имаћемо потпуно другачију слику, свега између 400.000 и 500.000 грађана који ће остати да живе на Косову”, наводи Бериша. Опште је познато, наводи наш саговорник, да су Албанци који живе на КиМ наклоњени томе да се радно ангажују у иностранству, нарочито у Европи, али ни Америка ни било која друга земља у свету није далека за њих.

Медији на албанском језику с КиМ такође готово свакодневно упозоравају на то да се људи масовно исељавају с КиМ. Према писању портала „Индексонлајн.нет”, међу онима који су се иселили нису само млади или незапослени грађани, већ људи који имају сталне послове, као и читаве породице. А према писању портала „Репортери”, демографија и масовно исељавање главни су проблеми с којима се тзв. Косово сусреће у протеклих 15 година, односно откако је 2008. прогласило независност.

На КиМ је све мање људи, без обзира на то што је природни прираштај позитиван. Од 2008. године до данас, природни прираштај износи 258.000 људи. Оно што треба и што је требало да забрине представнике привремених институција у Приштини, јесте податак који износи „Индексонлајн” – да је тзв. Косово од 2008. године до данас напустило више од 375.000 особа, што ће рећи да, само према овим подацима, у просеку годишње емигрира 25.000 људи. „Косово је током 20. и 21. века остало типична емигрантска територија. Масовно исељавање наставило се и 15 година након што је проглашена независност”, наводи се у тексту. Додају и да постоји много разлога због којих се људи исељавају, а као главни помињу се незадовољство социјално-економском ситуацијом, незапосленост, која нарочито погађа младе Албанце, висок проценат оних који живе у сиромаштву, непотизам и корупција.

Посебно привлачи пажњу то што се у овом тексту, који је објављен три месеца пре него што је донета одлука о укидању визног режима с Косовом, наводи да би либерализација и придруживање тзв. Косова ЕУ додатно могли да погоршају ситуацију.

„Ово би могло да подстакне талас емиграције, која је у сталном порасту с обзиром на чињеницу да заостајемо за земљама ЕУ у социјално-економској сфери, а један од главних фактора миграција је разлика у приходима”, истиче се. У тексту се упозорава да је све мање ученика у основним и средњим школама на КиМ. „За 15 година независности укупан број ученика у основном и нижем средњем образовању смањен је за 101.115. За 15 година, Косово је изгубило скоро трећину броја ученика у основном и нижем средњем образовању. Тако је 2022. године имало 5.322 паралеле (одељења) мање него 2008. године (19 ученика по паралели)”, наводи се.

У односу на 2008, према подацима од прошле године, број студената се смањио за 20.000. Према писању портала „Национал”, који се позива на Агенцију за статистику, током 2021. године иселило се 42.728 људи, углавном младих, који сматрају да тзв. Косово не нуди много могућности младима да би остали да живе тамо. Овај портал наводи да међу онима који одлазе има много оних који имају „занат у рукама”, али да тзв. Косово не напуштају само занатлије, већ и факултетски образовани људи, нарочито лекари, запослени у приватном и јавном сектору. Низак стандард, неповерење у институције, непоштовање закона, покушај људи да побегну од кризе, наводе се као разлози због којих Албанци напуштају тзв. Косово. „Национал” наводи да многим сеоским школама прети затварање, али и да понестаје радне снаге.

Мустафа, Тачи и Курти – негативни рекордери

Највећи одлив становништва с КиМ, према писању портала „Национал”, забележен је током 2014, 2015 и 2021. године, односно за време власти Исе Мустафе, Хашима Тачија и актуелног премијера привремених институција Албина Куртија. „Мустафа, Тачи и Курти држе црни рекорд кад је реч о одласку грађана”, наводи овај портал. А поједини медији цитирали су поруку коју је Курти објавио на друштвеној мрежи „Фејсбук” о томе колико је успешна платформа „Суперпосао”, која посредује у запошљавању људи узраста од 18 до 25 година тако што субвенционише зараду радника шест месеци узастопно, као и да ова платформа повезује више од 2.000 радних места, уз закључак да се поред масовног исељавања младих Курти хвали „суперпослом”.

За три месеца више од хиљаду људи се одрекло косовског „држављанства”

Више од 1.000 људи одрекло се косовског пасоша у прва три месеца 2023. године, саопштили су из тзв. министарства унутрашњих послова Косова, док влада не предузима никакве конкретне мере како би се зауставио тренд одласка младих, пише „Репортери”. „У периоду јануар–март 2023. године у одељењу за држављанство донето је 1.019 решења о изузећу из држављанства”, наводи се у извештају косовског МУП-а, пренео је портал „Косово онлајн”. Према подацима, највећи број оних који су се одрекли косовског пасоша су из Немачке, а следе Аустрија, Словенија, Хрватска. Кад је реч о порасту броја запослених, Грџалију указује да је на то више утицало то што је легализован рад оних који су већ радили без докумената, него што се отварају нова радна места. „И с тим у вези, време је да се заустави овај тренд исељавања, јер је на крају ово демографска пандемија, која ће коштати Косово у сваком погледу. Морају се предузети активне мере како би се пронашао начин да се заустави тренд одласка младих људи”, рекао је Грџалију.

Нестабилно подручје, нема страних инвестиција

Подсетимо, Албин Курти се на челу покрајинске владе налази укупно нешто мање од две и по године, а како истиче Бериша, он није допринео побољшању стандарда и привреде, већ се искључиво бави страначком политиком и његовом реториком, која је превазилазила очекивања грађана. Он, како оцењује саговорник „Политике”, није урадио ништа од онога што је обећао. „Општи је закључак да је Курти заправо погоршао животни стандард људи”, истиче Бериша. Косово је, наводи, нестабилно подручје, нема страних инвестиција, односно изузетно су мале, на нивоу статистичке грешке.

Мина Ђурчић

(Политика)